

Beata Molo

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Bezpieczeństwo energetyczne i ochrona środowiska/klimatu w drugiej dekadzie XXI wieku. Trendy rozwojowe. Wprowadzenie

W niniejszym tomie podjęte zostały aktualne zagadnienia związane z wybranymi aspektami bezpieczeństwa ekologicznego (w ujęciu przedmiotowym i narodowym), jak również implikacjami powiązania kwestii ochrony środowiska i klimatu z rozwojem społeczno-ekonomicznym oraz polityką i bezpieczeństwem energetycznym.

Dział „Artykuły i materiały” otwiera tekst Beaty Molo, pt. *Problem emisji gazów cieplarnianych w polityce klimatycznej i bezpieczeństwie energetycznym Niemiec w drugiej dekadzie XXI wieku – bilans klimatyczno-energetyczny*. Autorka prezentuje początki i ewolucję polityki ochrony klimatu w Niemczech, jej główne cele oraz obszary zastosowania. Punktem odniesienia, także w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, są szczególnie dotychczasowe i planowane działania pozwalające osiągnąć założone cele redukcji emisji gazów cieplarnianych do roku 2020 i 2050.

Problematyka adaptacji do zmian klimatu w Niemczech, w odniesieniu do polityki bezpieczeństwa tego państwa, jest przedmiotem analizy Heleny Wyligały (*Niemiecka strategia adaptacji do zmian klimatu jako narzędzie polityki bezpieczeństwa*). Autorka koncentruje się na treści, procesie tworzenia, monitorowania i ewaluacji Niemieckiej Strategii Adaptacji do Zmian Klimatu. Przy czym wyłonienie przez autorkę stycznych między polityką bezpieczeństwa a administracyjnie sterowanym procesem adaptacji oparte zostało na przykładzie sektora energetycznego i ochrony ludności.

Założenia polityki bezpieczeństwa energetycznego i ich wdrażanie przez rządy Beaty Szydło i Mateusza Morawieckiego są przedmiotem rozważań Małgorzaty

Kamoli-Cieslik w artykule *Założenia i implementacja programu polskiego rządu w zakresie bezpieczeństwa energetycznego Polski w kontekście polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej w drugiej dekadzie XXI wieku*. Autorka koncentruje się na decyzjach rządów w sprawie restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego, udziału węgla kamiennego i brunatnego w strukturze zużycia energii pierwotnej w Polsce, redukcji emisji gazów cieplarnianych i rozwoju odnawialnych źródeł energii. Punktem odniesienia są zobowiązania Polski wobec polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej do roku 2020 i 2030, jak również konsekwencje dla Polski z powodu niewywiązania się z unijnych zobowiązań.

W opracowaniu *Kwestia podziemnego zgazowania węgla w Polsce* Łukasz Wojcieszak koncentruje się na przedstawianiu znaczenia podziemnej gazyfikacji węgla i perspektyw rozwoju tej technologii w Polsce. Autor prezentuje zarówno korzyści, jakie niesie podziemna gazyfikacja węgla, jak również negatywne skutki tej technologii – zwłaszcza zagrożenia dla środowiska naturalnego.

Przedstawieniu strategii Unii Europejskiej i jej wpływu na system bezpieczeństwa energetycznego oraz ochronę środowiska i klimatu w Polsce poświęcony jest artykuł Anny Bałamut (*Wpływ strategii Unii Europejskiej na kształtowanie systemu bezpieczeństwa energetycznego i ochrony środowiska/klimatu Polski w XXI wieku*). Rozważania autorki oscylują wokół celów oraz działań na rzecz ochrony środowiska i klimatu w Polsce w kontekście wpływu sektora energetycznego.

Magdalena Tomala, w artykule pt. *Opodatkowanie ekologiczne narzędziem ochrony środowiska państw nordyckich*, podejmuje problem wpływu opodatkowania ekologicznego na środowisko przyrodnicze państw nordyckich w latach 2008–2016. Analiza została przeprowadzona w oparciu o koncepcję Pigou oraz idee zawarte w ramach reformy opodatkowania ekologicznego. Integralnym elementem analizy są wybrane kategorie podatków ekologicznych i ich wpływ na redukcję zanieczyszczenia w danym obszarze.

Opracowanie Joanny Grzeli koncentruje się na wybranych problemach wdrażania Agendy 2030 w Finlandii (*Fińska koncepcja zrównoważonego rozwoju w świetle Agendy 2030. Wybrane aspekty*). Autorka omawia istotę modelu fińskiego, dla którego charakterystyczne jest zobowiązanie społeczeństwa do zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że organizacje i obywatele mają możliwość promowania oraz wdrażania wskazanych przez siebie celów zrównoważonego rozwoju.

Zmianom w polityce ochrony środowiska i w strukturze energetycznej Chin w perspektywie 2020 r. poświęcony jest artykuł Łukasza Gacka – *Nowa era zielonego i niskoemisyjnego rozwoju w Chinach*. Punktem wyjścia rozważań autora są kierunki działań nakreślone przez Radę Państwową w 2017 roku. Oszczędne gospodarowanie zasobami i rozwiązania przyjazne środowisku wpisują się w długookresową strategię zrównoważonego rozwoju. Promocja modelu niskoemisyjnego rozwoju prowadzi nie tylko do ograniczenia zanieczyszczeń, lecz jest również siłą napędową gospodarki realnej.

Tę część tomu zamyka artykuł Eweliny Morawskiej pt. *Zielona dyplomacja jako zewnętrzny wymiar polityki ekologicznej Kazachstanu*. Opracowanie skupia się wokół istoty zielonej dyplomacji Kazachstanu, jej znaczenia dla bezpieczeństwa ekologicznego i roli w polityce zagranicznej tego państwa. Punktem odniesienia analizy są

problemy ekologiczne Kazachstanu, ich transgraniczny charakter oraz wewnętrzny i zewnętrzny wymiar realizowanej polityki ekologicznej.

Dział „Z kart historii” obejmuje dwa artykuły, autorstwa Kazimierza Kraja i Olgi Kotulskiej. Historii radzieckich organów bezpieczeństwa (służb specjalnych) zostało poświęcone opracowanie Kazimierza Kraja, pt. *W stulecie organów bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej – od WCzK do KGB*. Autor szczegółowo opisuje zmiany organizacyjne organów bezpieczeństwa, uwzględniając najważniejsze fakty z ich historii oraz podstawowe akty prawne regulujące działalność omawianych instytucji. Tekst Olgi Kotulskiej (*Z dziejów kłamstwa katyńskiego. O zasługach Wiktora Sukiennickiego (1901–1983) w odkrywaniu prawdy i paru niepewnych wynikach badań*) oparty został na materiałach pozyskanych przez autorkę w Instytucie Hoovera na Uniwersytecie Stanforda w Kalifornii. Artykuł został poświęcony roli Wiktora Sukiennickiego (polskiego sowietologa, filozofa prawa, wykładowcy Uniwersytetów Wileńskiego i Stanforda), jaką odegrał za sprawą swojego opracowania dotyczącego mordu katyńskiego, zleconego przez rząd polski w Londynie.

Dział „Recenzje” zawiera omówienie dwóch monografii: *Bezpieczeństwo energetyczne we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Wyzwania, zagrożenia i perspektywy* (Anna Bałamut) oraz *Współczesne bezpieczeństwo ekologiczne* (Paulina Stępniewska).

W kolejnej części niniejszego tomu („Sprawozdania, Komunikaty”) Dominika Gawron przedstawia relację z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Działalność humanitarna wobec współczesnych wyzwań globalnych* (7 marca 2018 r., Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski w Katowicach).

Tom zamykają trzy artykuły działu „Varia”. Pierwszy spośród nich to opracowanie Danuty Gibas-Krzak poświęcone problemowi bezpieczeństwa społecznego w Bośni i Hercegowinie (*Zagrożenia dla bezpieczeństwa społecznego w Bośni i Hercegowinie. Uwarunkowania – diagnoza – prognozy*). Autorka podjęła próbę odpowiedzi na pytanie dotyczące czynników, jakie wywarły wpływ na kształtowanie się bezpieczeństwa społecznego w tym państwie oraz jego perspektywy. W ocenie autorki za wysoce prawdopodobne jest nieprzetrwanie Bośni i Hercegowiny w jej obecnym kształcie; państwo może ulec rozpadowi m.in. z powodu niedostatków w zakresie bezpieczeństwa społecznego. Marcin Lasoń w artykule *Interwencja zbrojna w Kosowie i Libii jako przykłady współczesnych interwencji zbrojnych* poddaje analizie dwie interwencje zbrojne przeprowadzone przez Organizację Paktu Północnoatlantyckiego – w Kosowie i Libii. Autor stawia pytania o ich efekty, zwłaszcza z perspektywy sprawności państwa. W efekcie za konieczne uznaje uwzględnienie warunków, jakie stworzono po zakończeniu interwencji dla mieszkańców oraz czy Kosowo i Libia „nie stały się źródłem poważniejszych zagrożeń dla bezpieczeństwa międzynarodowego niż wcześniej”. Tom wieńczy opracowanie Arkadiusza Machniaka pt. *Radykalizm i ekstremizm nowych ruchów społecznych na przykładzie Frontu Wyzwolenia Zwierząt*. Autor podjął próbę przedstawienia implikacji radykalnej myśli ekologicznej dla bezpieczeństwa lokalnego i międzynarodowego na przykładzie Frontu Wyzwolenia Zwierząt, powstałego w latach 70. ubiegłego wieku w Wielkiej Brytanii. ALF jest jedną z najbardziej znanych grup ekoterrorystycznych.